

Klimaatverandering

Wat kunt U eraan doen?

**PRAKTIJKONDERZOEK
PLANT & OMGEVING**
WAGENINGEN **UR**

U beheert Ruimte!

U beheert Organische Stof stromen!

U beheert Stikstof stromen!

Biologische landbouw heeft vanwege haar filosofie veel potentie om iets aan klimaatverandering te doen

Onderwerpen

- Eigen gebruik van energie (brandstof, electriciteit)
- Gebruik energie door anderen via gebruik productiemiddelen (voer, mest, transport, plastic, ...)
- Niet door energieverbruik: Organische stof, Methaan en Lachgas

Drie ingangen

- Zuinig energieverbruik, beperken van emissies
- Energieproductie, vastleggen van CO₂
- Weerbaarheid tegen veranderend klimaat

Kosten en Win-Win situaties!!

Eigen energieverbruik

- Brandstof machines
- Koeling/bewaring
- Verwarming (kasteelt)

U kunt veel doen met bewuste aankoop van productiemiddelen!!

- Voer
- Loonwerk
- Mest
- Plantgoed
- Electriciteit
- Transportafstand
- Machines

Beschouw energieverbruik en broeikasgasemissie als kwaliteitsaspect van het productiemiddel

U heeft de middelen voor energieproductie!

Ruimte en Reststromen

- Daken van gebouwen voor zonnepanelen
- Windmolens
- Energiewinning uit mest en reststromen (vergisting, verbranding)
- Houtproductie

Methaan

- Voorkom zuurstofarme condities bij opslag van mest en organische stof
  - Mestopslag
  - Compostering
  - Onderploegen gewasresten

Lachgas

- Voorkom zuurstofarme condities in de bodem
  - Compactie van de bodem
  - Grondbewerking
- Voorkom hoge concentraties minerale N in de bodem
  - Afstemming gewasbehoefte op N beschikbaarheid, goed bemestingplan

Lachgas

- Voorkom zuurstofarme condities in de bodem
  - Compactie van de bodem
  - Grondbewerking
- Voorkom hoge concentraties minerale N in de bodem
  - Afstemming gewasbehoefte op N beschikbaarheid, goed bemestingplan

Vastleggen CO₂: In de bodem

Via organische stof

- Groenbemesters
- Gewasresten
- Grondbewerkingsystemen
- Scheuren van Grasland

Win-Win situaties

Hogere productie

Bodemweerbaarheid (bodemziekten en weersomstandigheden)

Voorkomen N uitspoeling

Vermindering fossiel energieverbruik

Meer biodiversiteit

Vastleggen CO₂: In hout en natuur op het bedrijf

- Erfbepanting
- Overhoeken en randen

Niet alleen maar lastig maar ook andere functies

- Schaduw voor dieren
- Functie in weerbaarheid tegen ziekten en plagen
- Gebruik hout op het bedrijf (afrastering, energie)
- Bijdrage aan biodiversiteit, imago

Geen kant en klaar recept voor elk bedrijf maar uw eigen innovatievermogen en initiatief

Succes

© Wageningen UR

PRAKTIJKONDERZOEK
PLANT & OMGEVING

WAGENINGEN UR